

**Азарова А.О., к.т.н., професор,
Воронюк К.О.**

ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНИМ КАПІТАЛОМ В КОНТЕКСТІ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ

В сучасному світі посилення ролі інтелектуальних та інформаційних ресурсів для виробництва конкурентоздатної продукції змушує підприємців акцентувати увагу на організаційній структурі, корпоративній культурі, інформаційному забезпеченні та основних елементах організаційного капіталу. На сьогоднішній день саме організаційний капітал набирає досить вагомого значення, що створює нові винаходи, забезпечує покращення а спрощення багатьох операцій, що приймають форму інтелектуальної власності та забезпечують створення економіки інноваційного типу та її забезпечення. Також спостерігається перетворення організаційного капіталу на провідний чинник економічного зростання та міжнародного обміну, радикальних структурних зрушень, саме він стає головним у визначенні ринкової вартості високотехнологічних компаній та формуванні високого рівня конкурентоспроможності не тільки фірми, а й країни. Тому без розробки та поширення організаційного капіталу у всі сфери діяльності неможливе становлення інформаційної, сучасної економіки та інноваційного розвитку не лише підприємств, але і держави в цілому.

Значний теоретичний доробок є наявним в галузі моделювання процесів управління різних суб'єктів господарювання. [1-8]

Саме організаційний капітал стає вирішальним фактором розвитку держави в умовах переходу суспільства до інформаційної економіки. Проте головною проблемою, є правильне забезпечення конкурентоспроможності підприємства, а для цього необхідно мати необхідно знання та навички, щоб вміти оцінювати зазначений капітал та ефективно ним управляти.

Проблему визначення сутності та розроблення організаційного капіталу досліджували такі відомі зарубіжні науковці як, як Т. Стюарт, Г. Беккер, Л. Едвінссон, М. Мелоун та вітчизняних науковців: Возняк Г., Бенювська Л., Білоуса Н. Б., Бояринову К. О., Чухна А. А. та ін.

Виклад основного матеріалу дослідження

Знання виступають головним фактором організації процесу виробництва, який забезпечує участь підприємства в глобальній конкуренції на світових ринках. Проте, варто зазначити, що в основі всіх процесів знаходиться організаційний капітал та його підтримка та фінансування на державному рівні.

Протягом багатьох років науковці досліджували та вносили свої корективи, що до даного поняття. В науковій літературі існує багато визначень поняття «організаційний капітал».

У таблиці 1 відображено основні точки зору вітчизняних та зарубіжних науковців.

Визначення	Автор
ОК – це інституційні знання, власником яких є організація, що зберігаються в БД і т. п.	Е. Брукінг
ОК – це організаційні можливості підприємства відповідати на вимоги ринку, оптимально розподіляти та використовувати людський (індивідуальний) капітал. Тобто, він є проявом організаційних здібностей, забезпечує вчасне реагування управлінської ланки на зміни ринку, що створює вигідні умови для розроблення нових цінностей	Г. Беккер
ОК містить технічне і ПЗ, організаційну структуру, патенти, торговельні марки і те, що дає можливість працівникам компанії реалізовувати свій виробничий потенціал	Л.Едвінсон,
ОК – технічне і ПЗ, патенти, торговельні марки, зв'язки, тобто те, що дає працівникам можливість продуктивно працювати, нерозривно пов'язаний із підприємством	А. Чухно
ОК – це патенти, ліцензії, ноу-хау, програми, товарні знаки, промислові зразки, технічне й ПЗ, організаційна структура, корпоративна культура і т.п.	М. Мелоун
ОК – знання, процедура, технології і інформація, що пов'язані з фірмою і завжди залишаються на ній	Білоус Н.Б.
ОК – це вид капіталу, який складається з елементів, що відповідають на питання: що та як мають робити працівники для підвищення прибутку організації. ОК – це здатність фірми керувати організаційною структурою з метою адаптування	Непляха Ю.В.

Джерело: [9, Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. Том 1. – №3. – 2015. – С.26]

Для поглиблення уявлення про організаційний капітал, доцільним є виділення його функцій:

- формування організаційної структури та системи управління підприємством;
- становлення креативного типу мислення працівників, підприємців, наукових діячів, управлінського персоналу;
- формування у системі капіталу інформаційного центру, що охоплює поступово всю сукупність факторів виробництва, розподілу, обміну і споживання;
- забезпечення ефективного використання інформаційних технологій та ресурсів підприємства;
- забезпечення формування, управління та прогресивного розвитку об'єктів інтелектуальної власності.

Відповідно до даного підходу, складові елементи організаційного капіталу можна поділити на дві групи :

а) інноваційний капітал – здатність компанії до оновлення, нововведень (захищена комерційним правом інтелектуальна власність, інші нематеріальні активи і цінності);

б) процесний капітал – системи виробництва, збуту, післяпродажного обслуговування тощо.

[10, С. 3]

Оскільки організаційний капітал відображає ефективність діяльності підприємства, зокрема ефективність використання організаційних ресурсів та можливостей, то можна вважати, що цей капітал є результатом використання організаційного потенціалу підприємства та підтримку та фінансування з боку держави. Організаційний капітал зростає завдяки ефективному перетворенню працівниками інформації та ресурсів, появи нових знань та можливостей, а також удосконаленню та розвитку людського капіталу.

Таким чином, організаційний капітал підприємства – це частина інтелектуального капіталу, що являє собою сукупність організаційних знань, здібностей та можливостей, отриманих внаслідок використання організаційного потенціалу.

Одним з найбільш ефективних шляхів встановлення об'єктивності існуючих умов та порогових значень відхилень для обґрунтування природи і цільових орієнтирів процесів становлення та нагромадження інтелектуального капіталу є застосування засобів автоматизації процесів управління для забезпечення ефективності реалізації процесів формування, розвитку та нагромадження інтелектуального капіталу підприємства. Використання певного програмного продукту дозволить скоротити терміни опрацювання вхідної інформації, якісно її перетворити, а також підвищити ефективність використання інтелектуальних ресурсів, забезпечити нарощення інтелектуального капіталу, а в його складі і організаційного. Зарубіжні ринки пропонують такі програмні продукти з автоматизації управління організаційним капіталом, як «1С:Предприятие», «Галактика» та програмно-аналітичний комплекс «Интеллектуальный капитал». [11, с 86 Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. Том 1. – №4. – 2015. –]

Висновки

Складність поняття, різноманітність функцій, а також відсутність системних досліджень організаційного капіталу обумовлюють існування різних підходів до визначення цього поняття та до його структури. Запропоновані визначення та структура організаційного капіталу дозволяють глибше розуміти це поняття і дають повніше уявлення про його складові елементи. Удосконалення структури організаційного капіталу шляхом її доповнення та конкретизації, а також визначення його функцій і факторів впливу дозволить точніше підбирати показники для оцінки цього капіталу на підприємствах та збільшить ефективність управління ним.

Подальші дослідження організаційного капіталу можуть бути спрямовані на виявлення показників його оцінки та розробку системи заходів із удосконалення управління цим капіталом на підприємствах та виконання певного контролю за цими процесами з боку держави.

Література :

1. Азарова А. О. Математичні моделі та методи управління мотивацією персоналу [Текст] / А. О. Азарова, О. А. Ковальчук . — Вінниця : ВНТУ, 2014. – 140 с.
2. А. О. Азарова, О. В. Рузакова Математичні моделі та методи оцінювання фінансового стану підприємства /. — Вінниця : ВНТУ, 2010. — 172 с.
3. Азарова А. О. Розробка методик визначення компетентності експертів при побудові СППР щодо оцінювання фінансового стану підприємства [Текст] / А. О. Азарова, О. В. Рузакова, Л. В. Воронюк // Механізми регулювання економіки. – 2006. –№ 2. – С.133–138.
4. Азарова А. О. Оцінка ефективності інвестиційних проектів [Текст] / А. О. Азарова, Д. М. Бершов // Фінанси України. – № 9. – 2004. – С. 52–57.
5. Азарова А. О. Вибір, планування та реалізація стратегії розвитку підприємства [Текст] / А. О. Азарова, Н. С. Желюк // Актуальні проблеми економіки, №12. – 2010. – С. 91–100

6. Азарова А. О. Розробка методики визначення економічної безпеки підприємства [Текст] / А. О. Азарова, О. В. Гаврилова // Збірник наукових праць «Економіка: проблеми теорії та практики». – Дніпропетровськ : ДНУ, 2004. – Вип. 191, т. III. – С. 719–727.
7. Юхимчук С. В. Багаторівнева система оцінки фінансового ризику комерційних банків на базі нечіткої логіки [Текст] / С. В. Юхимчук, А. О. Азарова // Фінанси України. – 1998. – № 11. – С. 55–63.
8. Азарова А. О. Математична модель та метод оцінки рівня ризику структури капіталу засобами нейронної мережі Хопфілда [Текст] / А. О. Азарова, О. М. Роїк, Л. А. Кілимник // Актуальні проблеми економіки. – 2010. – № 1(103). – С. 245–253.
9. А. О. АЗАРОВА, Т. В. ОСТАПЧУК Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. Том 1. – №3. – 2015. – С. 25–28. (фахове видання, Google Scholar, РИНЦ, Index Copernicus).
10. Азарова А. О. проф., к.т.н Вісник Львівського університету. Серія економічна. – 2012. – Випуск 47. – С. 13–18 (фахове видання).
11. А. О. АЗАРОВА, Т. В. ОСТАПЧУК, О. О. МОРОЗ Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. Том 1. – №4. – 2015. – с. 6

Азарова Анжеліка Олексіївна – к.т.н., проф. каф. МБІС, заст. декана Факультету менеджменту та інформаційної безпеки з наукової роботи та міжнародного співробітництва Вінницького національного технічного університету, м. Вінниця, e-mail: azarova.angelika@gmail.com.

Azarova A. Anzhelika — Ph.D., Professor, Deputy dean of the Faculty of management and information security by scientific work and international cooperation Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia.

Воронюк Катерина Олексіївна – студентка Факультету менеджменту та інформаційної безпеки, Вінницького національного технічного університету.

Voroniuk Kateryna – Student of the Faculty of management and information security, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia.